MARIA MOCANU

Institutul de Filologie
(Chişinău)

PARTICULARITĂŢI ALE DATINILOR *SORCOVA* ŞI *SEMĂNATUL* ÎN SUDUL BASARABIEI

În sudul Basarabiei *Sorcova* se înscrie în mod firesc în ciclul datinilor ceremoniale de Anul Nou. Petre Caraman, în cunoscutul său studiu *Originea şi geneza Sorcovei,* menţiona că aria de răspîndire a acestei datine cuprinde Muntenia, Oltenia, Dobrogea, adică provinciile de pe litoralul Dunării [1, p. 250]. În cercetările pe teren am constatat că *Sorcova* este practicată şi astăzi în localităţile româneşti dunărene (regiunea Odesa, Ucraina), dar şi în cîteva sate din Lunca de Jos a Prutului (raionul Cahul, Republica Moldova), unde se mai practică şi *Semănatul, Steaua.* În dimineaţa Anului Nou, la Babele (Ismail-Odesa) „se umblă cu *Steaua*, cu *Sorcova* sau cu *Grîuşorul*" [2, p. 32]. Cu cît ne îndepărtăm de Dunăre, în satele din Lunca de Jos a Prutului, şi ne îndreptăm spre Cahul, observăm că datina *Sorcovei* este practicată rar sau nu este practicată deloc, relevantă fiind, în aceste localităţi, datina *Semănatului*.

În majoritatea satelor se umbla şi se mai umblă cu *Sorcova* în dimineaţa Anului Nou: „Ne trezeam la ora 5 dimineaţa, ca să dovedim să umblăm cu *Sorcova* pînă să se înceapă lecţiile. Oamenii nu dormeau. Femeile făceau plăcinte «cu noroc», unde intram – femeile întindeau plăcinte şi noi le sorcoveam" [3]. „Noi ne duceam cu *Sorcova* dimineaţă tare. Oamenii încă dormeau şi-i sorcoveam pe toţi la rînd. Unii stăpîni ne duceau la grajdul cu vite de sorcoveam vaca, oile" [4].

Cu *Sorcova* umblă doar copiii, rostind un text de urare, care este recitat cadenţat. Numărul sorcovitorilor variază de la 2 la 20. Atestăm şi cazuri, rare, cînd se umblă cu *Sorcova* în mod individual.

La Anadol cu *Sorcova* umblă fetele mici şi băieţii (băieţii-„cucoşi", fetele-„puici"), în grupe nu mai mari de 15 copii: „Cînd intră în obor, băieţii zic: „cucurigu!", iar fetele: „ţiu-ţiu-ţin!" [5, p. 7]. Tot la Anadol copiii strigă la poartă: „Ţiu-ţiu-ţin, / Dacă primiţi fetiţe, / A să aveţi puiculiţe, / Dacă primiţi băieţei, / A să aveţi cucoşei!". Femeile primesc mai des fetiţe, fiindcă vor puiculiţe" [6, p. 9]. O informatoare din Anadol mărturiseşte: „Mă tot uitam la un cîrd de fetiţe, să am parte de puiculiţe. Credinţele astea au rămas şi pînă azi" [4].

În satul Babele umblă separat sau împreună, băieţii cu fetele şi, de asemenea, strigă „ţiu-ţin!" sau „cucurigu!", „ca să nu piară puii" [2, p. 30].

În Satul Nou (Reni, Odesa) există obiceiul de a-i pune pe copii să bage capul în horn şi să cotcodăcească ca găinile, gospodinele dorindu-şi sporirea rodniciei în anul care vine [7, p. 26]. Stăpînii îi aşează pe copii „numaidecît pe scaune" (să le şadă cloştile) şi le dau daruri. Cu sorcova umblă pînă-n clasa 5-a. Dacă vin mai mari, gazdele le pun „coşu-n cap, că-s mari şi nu trebuie să umble" [5, p. 7].

Am constatat, în satul Barta, un comportament deosebit de respectuos al sorcovitorilor faţă de gazde: „La Anul Nou dimineaţa fetele umblă cu *Sorcova* cîte 3-4. Întră-n ogradă, dau mîna, le sărută mîna la toţi cei din casă şi pe urmă încep să sorcovească" [8, p. 98].

BDD-A25974 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:28 UTC)

La Frecăţei „băieţii şi fetele de la poartă pînă-n casă zic: «utiu-utiu-utiu» sau «mac-mac-mac». Spunînd asta, colindătorii binecuvîntează gospodăria, ca să le meargă la păsări” [9, p. 32].

La Giurgiuleşti (Cahul) umblă în grupuri cu *Sorcova* copii de la 5 la 12 ani. Cîndva, dacă umblau cu *Sorcova* fete mari, li se puneau iţele-n gît. Băieţilor li se dădea coşul ca să cureţe la oi, nu să umble cu *Sorcova*. Copiii umblă cu *Sorcova* mai ales pe la vecini şi neamuri. Cînd intră în casă, sînt rugaţi de către gospodină să bage capul în vatră. Unele gazde aşează copiii după uşă şi-i roagă să ţiuie ca să aibă, în anul care vine, puiculiţe sau cocoşei. Gospodinele îşi doresc mai mult să primească fete cu *Sorcova,* în speranţa că vor avea mai multe puiculiţe în anul care vine. Unele gospodine aşează colindătorii jos, ca să le stea cloşca. Altădată, dacă femeia-gazdă e gravidă, se observă atent cine intrau primii în ogradă. Dacă sînt fetiţe, se crede că se va naşte o fetiţă, dacă sînt băieţi, se crede că femeia va naşte un băieţel [10, p. 43]. „Când plecam cu *Sorcova*, luam şi cîte-un băiat cu noi, ca să aibă cei sorcoviţi şi puiculiţe, dar şi cucoşei [3].

Un rol foarte important în acest ritual îl are *crenguţa împodobită numită sorcova*. Ea este confecţionată, de cele mai multe ori, dintr-o ramură de măr sau păr, sau din orice alt pom sau trandafir şi este împodobită cu flori artificiale. În trecut s*orcova* se împodobea cu flori naturale, mai ales de la pomii roditori, în special de măr, la români arborele preferat fiind mărul.

G. Dem. Teodorescu, în clasica sa colecţie, menţiona că în dimineaţa sfîntului Andrei gospodina casei mergea în grădină cu cuget curat şi rupea „mai multe rămurele din fiecare arbore roditor (mai cu seamă, însă, din meri, peri şi trandafiri), iar în lipsa acestora – din vişini, zarzări sau gutui şi apoi, legînd la un loc cîte trei rămurele diferite, destina cîte un mănunchi de acestea fiecăruia dintre ai familiei, soţului, copiilor etc.” [11, p. 158]. Le puneau într-un vas cu apă la temperatura potrivită. Le ţinea timp de o lună – schimbînd zilnic apa – pînă în ajunul Anului Nou. În acea zi mănunchiurile erau examinate cu atenţie: mai norocos în anul care vine era considerat acela ale cărui mlădiţe înverzeau sau înfloreau.

Prezenţa ramurii de măr la Anul Nou sau a ramurii de măr la colinde, a mai recentelor flori artificiale la *sorcovă*, poate fi pusă în legătură cu datina romanilor de a împărţi ramuri verzi la Calendele lui Janus [12. p. 43]. „Pentru s*orcovă* nuiele de măr rupeam, numai de măr” [4]. „În mînă copiii au cîte o *sorcovă* de măr, îmbrăcată cu hîrtie argintie” [5, p. 7]. „Intră în casă şi loveşte uşor cu s*orcova* în om şi-l sorcoveşte” [13, p. 29]. „*Sorcovele* le pregăteam din crenguţe de măr. Le înfăşuram oleacă la virf cu nişte hîrtie albă plisată” [4].

În dimineaţa de Anul Nou la Slobozia Mare umblă băieţi şi fete cu nişte nuiele de cireş sau de măr, împodobite cu panglici roşii şi beteală şi felicită rudele şi prietenii, sorcovindu-i [14, p.165]. În comuna Giurgiuleşti copiii taie din timp nişte mlădiţe de măr sau păr şi le împodobesc cu hîrtii albe simple, tăiate într-un fel anume, sau împodobesc ramura cu diferite ambalaje de bomboane [10, p. 43].

În Moldova din dreapta Prutului, la Bacău de exemplu, se sorcoveşte cu ramură de brad. O formă deosebit de interesantă a obiceiului întîlnim în jud. Bihor. Copiii au o ramură de vîrf de brad pe care o împodobesc cu primuri, bomboane. Cine nu are brad, poate să meargă cu o bîtă învăluită cu primuri. Cînd intră în casă, cei cu brad sorcovesc, iar cei cu bîte lovesc ritmic în podea după melodie [15, p. 44].

Sorcova se ţine în mîna dreaptă. Se sorcoveşte, de regulă, în casă. Dar în unele localităţi se sorcovesc şi cei întîlniţi în drum. „Sorcoveam şi pă drum. Alţii ne luau din

BDD-A25974 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:28 UTC)

drum şi ne duceau la ei acasă ca să-i sorcovim. Ne ziceau: «Intraţi şi la animale!» [3]. Se sorcovesc stăpînii casei şi copiii care stau în mijlocul casei, lovindu-i uşor cu *sorcova.* Stăpînii îi aşează pe sorcovitori pe scaune (să le şadă cloştile) şi le dau daruri [5, p. 7]. În unele localităţi gazda rupe o bucăţică mică de *sorcovă* şi o pune la icoană [10, p. 43]. În popor există credinţa că cel ce este sorcovit la Anul Nou va fi sănătos tot timpul şi îi va merge bine.

Formulele recitative care însoţesc ritul sînt stereotipe. Au caracter de urare şi sînt recitate sincronic cu atingerile mlădiţei. Formula de început „Sorcova, vesela" se referă la starea sufletească a sorcovitorului şi a celui sorcovit, şi corespunde formulei de început din colindele bulgăreşti. „Sorcova era bucuria noastră" – ne mărturiseşte o informatoare din Giurgiuleşti [3]. Comparaţiile cu care începe, de regulă, urarea din formula românească sînt: „Să trăiţi, să înfloriţi, / Ca un măr, ca un păr, / Ca un fir de trandafir". Mărul, părul, trandafirul semnifică rodnicia şi frumuseţea. Alte comparaţii: „Sorcova, morcova, / Taie baba roşcova, / Iute ca oţelu, / Frumos ca mărul, / Peste vară – sănătos, / Peste iarnă – bucuros. / Să trăiţi, să înfloriţi / Ca puiu de graur, / Ca merii, ca perii, / ca frunza de vii / În mijlocul sfintei Marii" [7, p. 34]. Şirul comparaţiilor din formulele recitative continuă: „Tare ca fieru, / Iute ca oţelu, / Tare ca piatra, / Iute ca săgeata…" care, în definitiv, vizează tot sănătatea şi vigoarea. Iată două variante de text de *Sorcovă*, înregistrate de la o informatoare din satul Barta, dovadă că în aceeaşi localitate există cîteva variante de text: „Sorcova-morcova, / Dai baba roşcova, / Tari ca heru, ioti ca oţelu, / Di varî – bucuroşi, / Di iarnî – sănătoşi, / Să trăiţi, sî-mbătrîniţi, / Ca moş Iordan să albiţi" sau „Sorcova-vesela, / Peste vară-primăvară, / Să trăiţi, să înfloriţi, / Ca un măr, ca un păr, / Ca un fir de trandafir, / Tare ca fieru, / Iute ca oţelu, / La anu şi la mulţi ani!" [16, p. 102]. Denumirile anotimpurilor sînt prezente în textele de *Sorcovă* cu semnificaţiile respective, vară-primăvară simbolizînd tinereţea, iarna – bătrîneţea, iar toamna – belşugul şi vîrsta împlinirilor.

Se insistă în texte asupra motivului belşugului şi al sporului în viaţa gospodărească: „Sorcova, vesela, / Peste vară – primăvară, / Să trăiţi, să-mbătrîniţi, / Ca un măr, ca un păr, / Ca un fir de trandafir. / Tare ca piatra, iute ca săgeata; / Tare ca fierul, iute ca oţelul; / La mulţi ani, / Casa plină cu bani, / Să trăiţi, să-mbătrîniţi" [13, p. 29].

Destul de frecventă este formula-urare „Să trăiţi, să-mbătrîniţi / Ca merii, ca perii!". Ne surprinde această urare oarecum prin impolitеţea de a-i dori cuiva să îmbătrînească, urarea vine însă să confirme dorinţa fiecărui om de a trăi pînă la adînci bătrîneţi, albind sau îmbătrînind frumos ca „moş Iordan": „Sorcova morcova, / Dai baba roşcova, / Tari ca heru, / Iuti ca oţelu, / De vară – bucuroşi, / De iarnă-sănătoşi, / Să trăiţi să-mbătrîniţi, / Ca moş Iordan să albiţi" [2, p. 102]. La Simion Florea Marian găsim exemplificări cu sintagma „Să trăiţi, să mărgăriţi / Ca un măr, / ca un păr [17, p. 119], adică „să înmuguriţi". Înlocuirea s-a produs, scrie autorul, prin asemănarea de sunete a acestei expresiuni cu mărgăritul sau mărgăritarul. Sau, adăugăm noi, colindătorii ar putea evita cu bună ştiinţă cuvîntul „îmbătrîniţi", folosind cuvîntul „mărgăriţi".

Cunoaştem bine faptul că regimul sovietic a dus la ideologizarea culturii folclorice. În teren mai întîlnim şi mostre de felul: „Sorcova-vesela / De la noi la Moscova. / Prin vagoane, avioane, / Să trăiască milioane. / Să trăiţi, să înfloriţi, / În ospeţie să veniţi, / În Moldova minunată, / Că e mîndră şi bogată. / Să vă dăm colaci frumoşi, / Să fiţi veşnic sănătoşi, / Să vă facem o urare, / Să fiţi ca oţelul tare – / La anu şi la mulţi ani!" [14, p. 165].

Surprindem şi anumite elemente comune între textele Sorcovei şi alte datini de Anul Nou, cum ar fi *Pluguşorul, Ciuraleisa* sau *Semănatul*. Petre Caraman observa că

BDD-A25974 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:28 UTC)

datina sorcovei, „specializîndu-se oarecum şi concentrîndu-se în jurul unui rit, al cărui ţel era de a provoca sănătatea, a selectat din formula Semănatului numai elementele care-i conveneau sub raportul semnificaţiei” [1, p. 271]. Este vorba şi de anumite contaminări pe care le surprindem adesea în textele înregistrate în sudul Basarabiei: „Sorcova, morcova, / Să trăiţi, să înfloriţi, / Ca un măr, ca un păr, / Ca un hir de trandahir, / Ca laptili de frumos, / Ca pitili de vîrtos; / Tare ca chiatra, / Iute ca săgeata. / Tare ca heru, / Iuti ca oţelu. / La anu şi la mulţi ani!” sau „Cîte cuie pe casă, / Atîţia gologani pe masă…”

Şi în textul ce urmează depistăm elemente de contact cu *Ciuraleisa*. „Sorcova, morcova, / Taie baba roşcova. / Iute ca oţelu, / Frumos ca măru, / Peste vară – bucuros, / Peste iarnă – sănătos, / Să trăiţi, să-nfloriţi / Ca puiul de graur, / Ca merii, ca perii, / Ca frunza de vii / În mijlocul sfintei Marii” [2, p. 34].

În unele localităţi din sud altădată se recita urarea de *Sorcovă* şi în limba bulgară: „Soroc-coroc gudina, / Pac gudina” în traducere „Eşti sănătos, / Şi la anu tot sănătos să fii”. [9, p. 4]. „Dacă cu *Lăzărelul* colindam şi în bulgăreşte, apoi cu *Sorcova* numai moldovneşte” [4]. „Era şi *Sorcova* în bulgăreşte, da noi n-o vreiam pă aia bulgărească, o spuneam pă aia moldovenească” [3].

În continuare vom menţiona cîteva localităţi în care am consemnat, în paralel cu datina *Sorcovei*, pe cea a *Semănatului*, rostul principal al *Semănatului*, de altfel şi al *Sorcovei,* fiind dorinţa de a aduce fertilitate, belşug şi sănătate în anul care vine. Uneori versurile *Semănatului* sînt asemănătoare cu cele ale *Sorcovei*. Au fost consemnate contaminări între aceste două obiceiuri în cîteva localităţi din Moldova de dincolo de Prut, la Bacău, Botoşani, Suceava ş. a., textul rostit fiind cel specific Sorcovei, dar colindătorii împrăştiau seminţe, ambele obiceiuri contopindu-se într-un singur ritual [18, p. 281].

De Anul Nou, la Cartal-Reni, se umblă cu *Sorcova,* dar şi cu *Semănatul,* cu G*rîul* „sau, cum i se mai spune prin părţile locului, cu G*rîuşorul*” [9, p. 5].

În Babele-Ismail se umblă cu *Sorcova*, cu *Semănatul* şi cu *Steaua* [2, p. 32]. Atît la *Sorcovă,* cât şi la *Semănat* se rostesc textele tradiţionale. Şi la Giurgiuleşti se umblă cu *Sorcova* şi cu *Semănatul*. La Cartal se umbla, de asemenea, cu *Sorcova*, cu *Semănatul*, dar şi cu *Grîul* sau *Grîuşorul* [19, p. 6].

Cu *Semănatul*, dar şi la *Sorcova,* umblă băieţi şi fete. „La noi umblau şi băieţii şi fetele. Dacă primeam semănători şi erau băieţi, se spunea că iapa o să fete un mînz, iar vaca – un bouţ, da dacă primele, erau fete se credea că iapa va făta o [mînzişoară], iar vaca – o viţică. La noi cei mici mai umblă cu semănatul” [20, p. 117].

În unele localităţi formulele recitative ale *Semănatului* sînt foarte scurte. „La noi cînd se umblă cu semănatul se spune: „Sănătate nouă! / Ploaie-n ţară, / Grîu la vară!” Gospodina le dă nuci şi uscături” [21]. Sau „Crească grînele, mălaiele, păpuşoaiele!” [20, p. 117]. La *Semănat,* la Babele se spune: „Cîte fire – atîtea chile, / Cîte chetricele-n fîntînă – / Atîtea oale cu smîntînă, / Cîte grăunţe pe masă – / Atîţia copii în casă” [22, p. 28]. La Giurgiuleşti, se spune următorul text: „Anul Nou cu bine, / Cu zile senine, / Tot cu sănătate, / Şi cu spor la toate, / Să-l petreceţi, să-l ajungeţi, / Tot în fericire, / Şi la a lui sfinţire” [10, p. 109].

Toate textele abundă de motivul urării belşugului, al sporului în gospodărie şi al rodniciei.

În formulele recitative ale *Semănatului* şi în cele ale *Sorcovei* este utilizată imaginea verii şi a primăverii ca simbol al tinereţii, iar cea a toamnei – ca simbol al belşugului.

La Crihana Veche şi la Manta, localităţi din vecinătatea oraşului Cahul, se umblă doar cu *Semănatul*.

BDD-A25974 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:28 UTC)

Cercetătorul N. Băieşu grupează textele *Semănatului* în două categorii: *formule tradiţionale* (care includ texte pentru roadă bogată, pentru vite şi păsări, pentru sănătate, pace şi fericire, umoristice şi parodii) şi *formule noi* [23, p. 232].

Semănatul se practică în Moldova, Muntenia, Oltenia. În Muntenia se mai numeşte *Cu grîul* [15, p. 45]. Urătorii poartă o farfurie de grîu încolţit cu care merg pe la case în ziua de Anul Nou. În timp ce la *Sorcovă* gospodarii se bucură de fete (vor avea „mai multe puicuţe"), la *Semănat,* în nordul Moldovei, dacă vin întîi fete, se crede că anul care vine nu va fi prea rodnic [17, p. 117].

În concluzie, remarcăm doar cîteva particularităţi zonale neînsemnate în plan etnografic ale acestor două datini, care sînt practicate şi azi în sudul Basarabiei. Relevante sînt credinţele populare legate atît de *Sorcovă*, cît şi de *Semănat*, precum şi elementele de interferenţă între textele de *Sorcovă* şi cele de *Semănat*, *Pluguşor*, *Ciuraleisa*. Formulele recitative sînt aproape aceleaşi (cu mici variaţiuni locale), de altfel, ca pe întregul spaţiu românesc unde se practică datinile respective.

REFERINŢE BIBLIOGRAFICE

1. Caraman Petre, *Originea şi geneza Sorcovei* / *Studii de folclor*, vol. 1. – Bucureşti, 1988.

2. AAŞM, 1967, ms. 175; Babele (Oziornoe)-Ismail/Odesa; inf. M. Cătăianu, 70 ani; culeg. N. Băieşu.

3. AAŞM, CD nr. 101, 2007; Anadol (Dolinskoe)-Reni; inf. I. Ciobanu, 80 ani, E. Gherghiu, 55 ani; Giurgiuleşti-Cahul; inf. D. Ciorbă, 76 ani; culeg. M. Mocanu.

4. AAŞM, CD nr. 100, 2007; Anadol-Reni; inf. V. Fetelea, 70 ani; culeg. M. Mocanu.

5. AAŞM, 1968, ms.177; Anadol-Reni-Odesa; inf. M. Dolapci, 20 ani; culeg. E. Junghietu.

6. MRL, 1969, ms. 1; Anadol-Reni, inf. M. Asargiu, 47 ani; cul. S. Moraru.

7. AAŞM, 1967, ms. 175; Satul Nou (Novoselskoe)-Reni; D. Alexi, 35 ani; culeg. N. Băieşu.

8. AAŞM, 1968, ms. 177; Barta (Plavni) – Reni; inf. T. Cojocaru, 11 ani; culeg. E. Junghietu.

9. AAŞM, 1968, 179; Anadol-Reni; inf. E. Moga, 67 ani; culeg. N. Băieşu.

10. Mocanu Maria, *Giurgiuleşti. Monografie etnofolclorică*. – Chişinău, 1999.

11. Teodorescu G. Dem., *Poezii populare*…

12. Larionescu Sanda, *Datina colindatului* // Datini. – Bucureşti, 1999, nr. 2 (31).

13. AŞM, 1967, ms. 176, p.29; Satul Nou-Reni; inf. G. Daalî, 46 ani; culeg. E. Junghietu.

14. Plăcintă Vasile, *Slobozia Mare prin fereastra istoriei*. – Galaţi, 1986.

15. Popa Steluţa, *Colindele copiilor* // Datini, 1999, nr. 2 (31) p. 44.

16. AAŞM, 1968, ms. 178; Barta (Plavni)-Reni, inf. E. Rumu, 50 ani; culeg. G. Botezatu.

17. Marian Sim. Fl, *Sărbătorile la români*, vol. 1. – Bucureşti, 1998.

18. *Sărbători şi obiceiuri* (răspunsuri la chestionarele Atlasului Etnografic Român), vol. IV. – Moldova, Bucureşti, 2004.

19. AAŞM, 1967, ms. 175; Cartal (Orlovka)-Reni; inf. I. Alici, 68 ani; culeg. N. Băieşu.

20. AAŞM, 1968, ms.179; Utkonosovka (Erdec-Burno)-Ismail; inf. I. Delighioz, 56 ani; culeg. N. Băieşu.

21. AP, 2002; Văleni-Cahul; inf. L. Zgherea, 61 ani; culeg. M. Mocanu.

22. AAŞM, 1967, ms. 147; Babele (Oziornoe)-Ismail; inf. G. Doalî, 46 ani; culeg. E. Junghietu.

23. Băieşu N., *Folclorul obiceiurilor calendaristice de muncă* / *Creaţia populară* (Curs teoretic de folclor românesc din Basarabia, Transnistria şi Bucovina). – Chişinău, 1991.

BDD-A25974 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:28 UTC)

ABREVIERI

AAŞM	–	Arhiva Ştiinţifică Ceantrală a Academiei de Ştiinţe a Moldovei, fondul 19, inventar 3
AP	–	Arhiva personală
CD	–	compact disc
culeg.	–	culegător
inf.	–	informator
MRL	–	Muzeul Republican de Literatură (astăzi Centrul Naţional de Studiere Literară şi Muzeografică „M. Kogălniceanu”);
ms.	–	manuscris
nr.	–	numărul
p.	–	pagina

BDD-A25974 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:28 UTC)